

Nr.17

TREŠDIEN

2003.gada 30.aprīlī

CENA VIENS PALDIES

"PASACIŅA" CEĻO

17.aprīlī 4. un 5. gr bērni apmeklēja Valmieras muzeju.

BRENDA – mēs bijām pie putniņiem un oļiņām. Viena ola bija liela, balta, divas zilas, arī baltas. Mūs aizveda ar busu uz izstādi. Baltā ola bija spainī.

KITIJA – mēs bijām izstādē. Skatījām putnus, olas. Olas bija krāsainas un nekrāsainas. Man patika strausa ola.

EMILS A. – mēs braucām ar busiņu uz muzeju. Tur bija izstādītas olas, putni. Tur bija mednis, tas bija liels. Redzējām papagaiļu un strausu olas

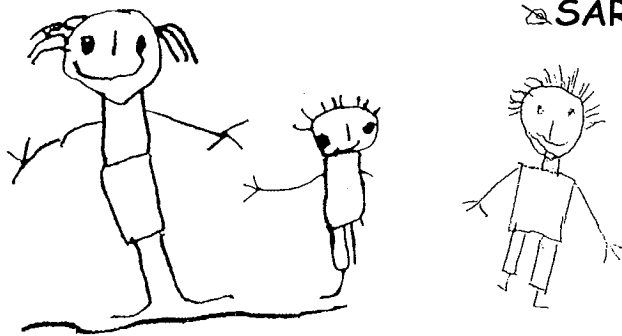
INESE – bijām izstādē. Tur bija daudz putnu un lielākā ola pasaulē. Tā bija balta, citas bija krāsainas.

ANDIS – strausa ola bija milzīgi liela. No putniem pazinu balodi un pāvu. Man visvairāk patika maziņa, maziņa zila oļiņa.

ARTA – izstādē bija lieli putni. Es atceros strausa olu un tur iekšā bija strauss. Tur bija maza zila oļiņa. Oļiņas bija ligzdiņās.

EMILS M. - bija zilas olas ar melniem punktiņiem. Kam tās bija – nezinu, jo nebija putns virsū. Strausa ola bija balta.

SARMA

"PASACIŅAI" - 18

27.aprīlī mūsu PII "Pasaciņai" palika 18. Stāsta toreiz bagātās lielsaimniecības "Kaugurieši" priekšsēdētājs Gunārs Freimanis:

"Kolhozu "Kaugurieši" sāku vadīt 1974.gada februārī. Tajā laikā doma par bērnodārza nepieciešamību bija populāra un tāda bija arī mana pārlicība. Pirmo reizi publiski solījumu par to, ka mums būs bērnodārzs, devu 1974.gada jūlijā "Detlavos" – Aurēlijas un Jāņa Vītola kāzās. Diemžēl līdz solījuma realizācijai pagāja 10 gadi. Šajā laikā nācās izlīdzēties ar kolhoza "Kopsoļa" bērnodārzu Rubenē. Mums jauna bērnodārza celtniecībai bija divi galvenie kavēkli – naudas trūkums un neiekļaušana plānā, un līdz ar to, neiespējamība izgatavot projektu. Sākām domāt par telpu pielāgošanu. Skati tika vērsti uz "Kaņaudām", bet nebija kur izvietot iedzīvotājus un nebija arī iespējams iekļauties sanitārajās prasībās. Sākām kampaņu, lai iespaidotu rajona vadību – sievietes vāca parakstus, atzīmēja savas prasības vēlēšanu biļetenos – tam valdība pievērsa īpašu uzmanību, izmantoju iespēju uzstāties no augstākām tribīnēm. Tikai pēc katras tādas uzstāšanās pie vārda netiku 2-3 gadus. Nekas neatlika, kā attīstīt ražošanu un kļūt bagātiem. Ar šefiem "Agroprojektu" vienojos, ka lauksaimniecības darbu vietā viņi izgatavos projektu. Viņi godam veica savu darbu un mūsu bērnodārzs bija pirmais projektētais šāda tipa dārzs. Mēs to papildinājām ar sporta zāli otrajā stāvā un izmāinījām rotaļu nojumes. Pie mums darbā pārnāca pieredzējuši bērnodārza vadītāja Zinta Kapzeme, kurai viss bija skaidrs par nepieciešamo bērnodārza inventāru. Ar milzīgu entuziasmu strādāja bērnu vecāki. Vienlaicīgi tika komplektēti kadri. Bērnodārzs tapa kā pasakā. Mākslinieks Jānis Jansons veica gupiņu noformēšanu pēc pasaku motīviem un bērnodārzs ieguva nosaukumu "Pasaciņa"..."

Tad pienāca 1985.gada 27.aprīlis svētku diena. Rīta pusē vēl uzsniga sniegs, b.d. vārtiņi plaši atvērās, sagaidot audzēkņus, viņu vecākus, viesus un tos, kuri šo ēku būvēja. Skanēja brīnišķīgi vārdi, sirsnīgi vēlējumi un dziesmas tikai par pasakām.

Dirmskolas izglītības vēsture Kauguru pagastā

Agrāk pašreizējā Kauguru pagasta teritorijā pastāvēja divas pašvaldības un vairāki kolhozi.

1948.g. Kauguru ciemā bija kolhozs "Kaugurieši", bet 1949.g. nodibinās otrs kolhozs – "Brīvais zemnieks".

1948.g. Mūru ciemā nodibināti divi kolhozi – "Rīta blāzma" un "Progress".

1952.g. kolhozi apvienojas un izveidojas kolhozi "Kaugurieši" un "Progress".

1974.g. abi kolhozi apvienojas un nodibinās kolhozs "Kaugurieši".

1952.g. darbu uzsācis bērnu dārzs kolhozā "Progress". Tas ierīkots "Gaiķēnu" mājās, kuru saimnieki bija izvesti uz Sibīriju. Sākumā bērnu bijis nedaudz, apmēram 10. Ar viņiem darbojušās 3 tantiņas – viena vārījusi ēst, divas pieskatījušas. 1953.g. no Rīgas uz b/d atnākusi strādāt **Hilda Mažāne** – audzinātāja ar augstāko izglītību. Viņa arī turpmāk vadījusi b/d darbu. Tai laikā kolhozos obligāta prasība bijusi 120 izstrādes dienas gadā sievietēm. **Hildas Rosovas** dēlam Ērikam bijis 1 gadiņš un 2 mēneši, kad viņa, lai tiktu pie prasītajām izstrādes dienām, sākusī strādāt b/d "Gaiķēnos". Tur viņa veikusi gan auklītes, gan veļas mazgātājas darbus. Hilda atceras, ka vadītāja Mažāne bijusi ļoti jauka, bet stingra un prasīga. Šai laikā b/d apmeklēja 17 bērni. Saimniece bijusi ļoti mīlīga tantiņa – **Milda Leitmane**, ko bērni saukuši mīlvārdiņā par "saimniektantiņu". Ēst vārījusi ļoti garšīgi. Produkti b/d kopgaldam nākuši no dārzniecības "Palejās", nekā nav trūcis. Bērni zemenes ēduši visu vasaru. Ēdienreizes pēc iespējas bijušas svaigā gaisā.

Rotaļu un ēdientelpa bijusi viena un tā pati, bet gulējuši bērni atsevišķā telpā. Gultiņas un grīdas bijušas krāsotas koši sarkanā krāsā. Hilda atceras, ka tā kā mazie vairāk rāpojuši un sēdējuši uz grīdas, tad vakaros negals bijis mazgāt viņu sarkanos ceļgalus, dibenus un drēbītes.

Nodarbības b/d vadījusi pati Mažāne. Notikušas gan rīta rosmes, gan fizikultūras un muzikālās stundas. Bērni mācīti zīmēt, pazīt burtus, darbojušies ar mālu. Rotaļlietas bijušas saudzīgas – no koka, dzijas, lupatām. Reizi nedēļā meistars Jānis Spunde darbnīcā labojis salauztās rotaļlietas.

Mūrmuižā tai laikā strādājusi feldšere **Siltāre**. Ja kādam bērnam gadījies kāda vaina, ar zirgu braukts tai pakaļ. Telefons b/d nav bijis, tuvākais – centrālē Mūrmuižā. Bērni uz b/d vesti no 5,6 un vairāk km attālām vietām.

Ināra Baške atceras, kā kopā ar māsu **Dzintru** un brālīti **Janci** un māmiņu bieži mērojušas no netālajām "Daudziešu" mājām uz "Gaiķēniem". Tai laikā ceļš licies garš un nogurdinošs. B/d atradies meža ielokā. Dzintra, tolaik viņai bija 6 gadi, atceras, ka ēka bijusi ļoti liela, skaista, ka visi darbinieki bijuši ļoti laipni, mīļi. Inārai atmiņā – rotaļas smilšu kastē, nepaticis gulēt diendusu, taču auklīte visu laiku sēdējusi klāt un bijis vien jāguļ.

Otrs b/d bijis kolhozā "Kaugurieši" "**Vanagos**". Tā bijusi liela, skaista māja ar parku. Arī šo māju saimnieki tikuši izsūtīti.

Pāvels Radziņš, kas tai laikā bijis šoferis uz pirmās mašīnas kolhozā, atcerējās, ka vedis tā laika kolhoza priekšsēdētāju ar kādu kundzīti lūkot, kā b/d iekārtots. Abi nākuši ļoti apmierināti par redzēto. Pāvels arī vēlāk šad tad vedis uz "Vanagiem" produktus, atcerējās, ka pretī vienmēr iznākuši smaidīgi sievišķi baltos lakatiņos. Viņš atcerējās, ka telpas bijušas ļoti plašas, gaišas, uz sienām bijuši gleznojumi. B/d vadījusi un ar bērniem darbojusies **Antonija Bērziņa**, par pavāri strādājusi **Anna Ose**.

Zenta un **Bonifācijs Medņi** atceras, ka 1965.g. ievākušies "Vanagu" mājas vienā pusē uz dzīvi. Tai laikā b/d tur vairs nav bijis, tikai dažās aizslēgotās telpās vēl glabājies inventārs – gultiņas, skapji, lielas baltas klavieres. Zenta atceras, ka iespaidīgi izskatījušies skaistie gleznojumi uz sienām. Ap 1970.g. "Vanagu" mājas nodega.

Materiālus apkopoja **Daira un Agita**

“PASACIŅAS” TĒMA

2002.gada rudenī sagatavošanas grupas 18 bērni, Agitas un Violas skolotāja iesaistījās ZAAO projektā “*Ekoloģiskā audzināšana par atkritumu problēmām*”. Projektā līdzdalību ņēma arī vecāki, aizpildot anketas, ar kuru palīdzību radās priekšstats par atkritumu apsaimniekošanas modeli katrā ģimenē. Par darbiem gada garumā stāsta skolotājas.

Rudenī apsekojām parku, vērojām un konstatējām kādus atkritumus cilvēki aiz sevis atstāj (gumijas gabali, auklas, riepa, čipšu pakas, konfekšu papīri, pudeles u.c.). Tā nemanot nonācām pie secinājuma, ka tie ir atkritumi.

Kāpēc cilvēki tos atstāj, nomet parkā?

Kur likt savāktos atkritumus?

Vai visus atkritumus var bērt kopā?

Izspriedām, ka tos varētu šķirot. Mūsu iestādē ir atsevišķi konteineri plastmasas pudelēm un makulatūrai. Nolēmām arī turpmāk rūpēties par parka sakopšanu. Bērnu aktīvo darbību pamanīja sabiedrība. Sabiedrības “audzināšana” ir ilgstošs process, jo ir pagasta iedzīvotāji, kas nenovērtē bērnu pūles. ***Mūsu uzskats - svarīgi audzināt bērnus vidē un videi jau no mazotnes, lai nākotnē viņi dzīvotu saskaņā ar dabu.*** Rudens talkas laikā grābām lapas, tad tās kompostējām. Kā to pareizi darīt, rādīja dārzniece Silvija. Bērni uzzināja, ka šajā kompostkaudzē pēc vairākiem gadiem varēs sēt ķirbjus, kompostu izmantos kā mēslojumu augļu kociņiem un ogulājiem.

Bērniem radās jautājums, kas notiek ar pudelēm un citām lietām, ja tās atstātu mežā vai kur citus?

Tāpēc nolēmām veikt eksperimentu grupas laukuma teritorijā, koka zaros iekārām stikla pudelīti, kartupeli, papīra strēmeli, celofāna maisiņu un līdz pat pavasarim vērojām, kas ar tiem notiek. Kartupelis – rudenī sasala, ziemā ar to mielojās putniņi, pavasarī tas bija savilcis čokurā. Papīrs vējā un lietū bija izmircis un nokritis zemē. Stikla pudelīte gan savu izskatu nebija mainījusi, pat korķītis nebija sarūsējis. Celofāna maisiņu stiprie rudens vēji bija aizpūtuši prom, un tas nebija atrodamas.

Kopā ar bērniem secinājām – nedrīkst atstāt maisiņus nomestus, tie piesārņo vidi. Pudeles arī nesadalās. Ziemas periodā sacerējām pasakas, stāstiņus, veidojām darbus no papīra, kartona, bērni paši veidoja grāmatiņas par atkritumu apsaimniekošanas tēmu.

Maijā dosimies ekskursijā uz SIA “VLT”, lai vērotu papīru otrreizējo pārstrādi.

Ceram, ka bērni vairāk domās par vides sakopšanu.

Mūsu bērni vēlas ap sevi redzēt tīru, sakoptu vidi.

Agitu un Violu uzklausi Anita

“PASACIŅAS” TĒMA

Vēlreiz par bērna valodas attīstību

Mūža pirmie četri gadi ir visnozīmīgākais posms cilvēkam valodas attīstībā, jo tad jau izveidojas indivīda pirmā valoda un priekšstats par valodas sistēmu vispār. Tas ir vienreizējs un neatkārtojams process. Vēlākos gados, gan skolā, gan dzīvē, cilvēks var piemācīties klāt vēl kādu valodu, bet tad viņam jau pamatā ir izveidojušies VALODA – priekšstats par vienas kādas valodas uzbūvi, pieredze par skaņām un to veidošanu, par to, kā funkcionē runātais un dzirdētais vārds. Reizē ar valodu attīstījušies un nostiprinājušies arī daudzi jēdzieni un uztvere par apkārtējo pasauli vispār.

Lai cik viegli un nemanot bērns iemācās savu vecāku valodu, arī šī dzimtā valoda ir jāmācās. Valodas apguves process tiek ierosināts un sekmēts jau ar to vien, ka bērnam ir dota iespēja būt kopā ar pieaugušajiem un dzirdēt viņus runājam, un ka pieaugušie sarunājas ar bērniem. Pieaugušais nereti pārlabo bērna nepareizo izteiksmi vai ar smaidu novērtē kļūdiņšanos, bet no tā, cik prasmīgi un smalkjūtīgi pieaugušie kļūdas labo, ir atkarīgi bērna panākumi valodas apgūvē. Ideāli, ja kāds no vecākiem bērniem lasa kaut ko priekšā – pasaku, dzejoli, stāstu. Jau divu un triju gadu vecumā bērni labprāt klausās priekšā lasīto, bieži vien lūdzot lasījumu atkārtot vēl un vēl. Tā paplašinās bērna vārdu krājums, un izveidojas saskare ar literārās valodas izteiksmi. Četru gadu vecumā pamostas dzīva interese par iespiesto un rakstīto tekstu. Pēc paraugiem bērns pats sāk zīmēt burtus un ciparus, kas noteiktā periodā tiek rakstīti “spoguļa attēlā”. Šis neparastais rakstīšanas veids dažiem bērniem ilgst mēnešus, citiem – tikai īsu laiku, bet noteiktā vecumā tā ir parasta, normāla parādība visiem bērniem.

Bērnu valodas pētnieki četru gadu vecumu apzīmē par visproduktīvāko valodas izveides procesa posmu cilvēka mūžā. Normāli attīstīts bērns šajā vecumā apguvis dzimtās valodas pamatus gan izrunā, gan vārdu darinājumos un locījumu formās, gan teikumu darinājumā un vārdu krājumā. Šajā vecumā bērns mēdz būt ļoti runīgs, ar tieksmi nemitīgi jautāt un klausīties pat vienu un to pašu pasaku vairākkārt.

Reizē ar valodu attīstās jēdzieniskā domāšana. Dzirdētā vārda nozīme bērnam atklājas, izejot no attiecīgās situācijas.

Materiāli no V.Rūķes – Draviņas grāmatas “No pieciem mēnešiem līdz pieciem gadiem”.

"PASACIŅAS" VALODIŅA

Mārtiņš S. palīdzējis no virtuves auklītei atnest trauku ar kotletēm, sniedz to audzinātājam un saka: "Forši smaržo!"

Agita: "Pēc kā tad tik forši smaržo?"

Mārtiņš: "Nu, pēc tām gaļētēm!"

Agita vaicā *Jānim:* "Kur tad Tu vakar biji?"

Jānis: "Slims biju. Man šite kaklā skrāpēja kā ar asfaltu."

Jānis mākslas pulciņā pēta linu audumu, tad vaicā: "Kas tas tāds?"

Agita: "Audums"

Jāncis: "Kāds audums?"

Agita: "Linu audums"

Jāncis vēl pārjautā: "Tāds lineālaudums?"

Jānis stāsta anekdoti: "...viens slaucīja (slauca) govī, šī tirināja asti, šis uzlika ķieģeli uz astes, šī atkal tirināja asti un šim pa pieri trāpīja..."

Paula ģērbjas uz diendusu un lūdz audzinātājam nedaudz palīdzēt: "Es te nevaru blūzīti atskrūvēt!"

Sagatavošanas grupa gatavojas iet pastaigā, *Viola* saka: "Meitenes, iesim ģērbties!"

Klaudija prātīgi: "Nevar steigties. Lietas ir jāsakārto ideāli..."

4. grupas bērni zālē sastājušies aplītī. Rita skatās un nevar vien ieraudzīt Kitiju.

Līva pamāca: "Uzliec brilles!"

"PASACIŅAS" DARBIŅI MAIJĀ

✓ **Folkloras kopu saiets Koknesē** 03.05.

✓ **Talka** / Mūrmuižas ezermalas sakopšana / 03.05.

✓ **Metodiskās apvienības:**

✗ – tēlotājdarbība 5-6 gadīgiem "Vālodzīte" 07.05.

✗ – speciālistu ikdienas korekcijas darbs ar bērniem 21.05

✗ – burtu mācība / nodarbības/ "Sprīdītī" 28.05

SVEICAM !

✧ VĀRDA DIENĀ

*Īsts, ko tu izdzīvo ar jēgu,
Īsts, kas ir sapnī izsapņots,
Ja viss tas tverts ar tādu spēku,
Kam bezgalīgums klātu dots.*

A. Čaks

Zintu 06.04.

Anitu 10.04.

✧ DZIMŠANAS DIENĀ

Niku un Kristu piepulcējam aprīļa jubilāriem.
Viņi savas dzimšanas dienas svinēja martā !

Cik svarīgi guļ bērns!

Tā, it kā miegā viņš

kā vectēvs rudzus sētu,

Tā, it kā ļaunumu

viņš guļot izdeldētu.

Tss! Netraucējiet viņu

ar savu ziņkāri, ar

savām pamācībām,

ar strīdiem sīkajiem,

ar aprēķinu ķēpām-

viņš guļot aug.

Ā. Elksne

✧ Kristu Loiko 25.03.

✧ Niku Simsonu 30.03.

✧ Artūru Stokšu 20.04.

✧ Aigaru Rudzīti 27.04.

✧ Sarmīti Jekali 12.04.

✧ Valentīnu Saktiņu 13.04.

✧ "PASACIŅA" 27.04.

